

LBRIS

We know
books

Dragoș Bako

Povești de trezit copii și oameni mari

Amintiri cu Nani Dobra

Casa Cărții de Știință
Cluj-Napoca, 2025

Cuprins

Cuvânt-înainte pentru gânduri de apoi	5	Când ți-e lené să faci doi pași, dar o mie nu	37
O pereche de nădragi innămoliți și trei vinovate fără de vină	9	„Hai, că avem multă treabă!”. De la Passau se trase vorba și curse până pe Cibin	40
Rachiul de Păuca, centrala pe coceni, liurul și băieții valabili din Oltenia	13	În sforăit să ne măsurăm sau în înregistrări să ne denunțăm?	45
Bancnota de o sută de mii, verișoara vinului biblic	18	Dulceața e în toate cele ce sunt și-n cele ce mâine vor sfârâi în tigaie	49
Un magazinaș de pe Transilvaniei m-a făcut bogat	22	S-a ofilit surpriza și au înflorit glumițele	54
Nebănuitele efecte ale frecării pe burtă cu borcanul de dulceață	26	N-ai telefon mobil, n-ai ce uita la crâșmă	58
Niște pantofi „briciu' lui moșu”.	29	Binevoitorii, trimiși să cânte la altă masă	63
Doar că erau puțin de morți	29	Ce pot scoate la iveală niște pantaloni rupți în dos. Nu e vorba de chiloți	67
O spaimă și un zâmbet rămas pe drumuri pentru câteva zile	33	Vezi că-ți dau un „cititor fidel” de nu te vezi!	70
		Bubos, bubos, dar pârâcios	77
		Într-adevăr, Fred nu l-a pozat pe Mihai Viteazul. Și nimeni nu s-a supărat	82
		Arhiva foto	86

să spună pe nume lucrurilor în care credea, oricât i-ar fi deranjat pe unii spinoasele ziceri. Nu voi lungi această introducere, nu voi insera cutumic în ea date biografice ori prezentări laudative despre „viața și opera” personajului principal, lăsându-vă să-l (re)descoperiți așa cum era, necosmetizat, sincer până în măduva gândurilor, vorbelor și gesturilor ce l-au consacrat.

O pereche de nădragi innămoliți și trei vinovate fără de vină

Era prin august 2003, într-o zi din acelea cu o căldură săcăitoare care devine și mai greu suportabilă când se suprapune munca peste ea. Odată isprăvite treburile de la redacție, ne hotărâm, cu Nani, să-i dăm nădușelii o smetrie, cu o baie la Ocna Sibiului. Convingem un prieten comun să ne repeedă cu mașina până acolo și, puși la ținută de băieți fugiți de acasă, cu bermude și șlapi, ajungem la ștrand, la „Motanu”, unde ne stabilim cartierul general. Fiind zi de lucru, nu împărțim bazinul cu prea multă lume, așa că ne putem bălăci în voie, sporovăind verzi și uscate. Mă rog, sărutăm apoi gulerul alb al unei beri la halbă, savurăm amarul licorii pe fondul dulceții unei după-amiezi ce tindea către perfecțiune și, la un moment dat, Nani ne propune să mergem să facem o baie în lacul Brâncoveanu. Lipăind din șlapi trecem strada și ne înființăm la intrarea principală de la Lacuri. Cu un mers legănat și o mină de mahăr intransigent descins în control,

Nani intră pe poartă, aruncându-i tipului de la pază, peste umăr, un enunț lămuritor: „Ei sunt cu mine!”. „Ei” eram eu și Doru, care mergeam încolonați în spatele lui. Tipul de la intrare îngaimă încurcat un „Poftiți!” protocolar, iar noi luăm la pas grăbit aleea principală, ce te duce către lacurile sărate. Îl întreb pe Nani dacă îl știe pe tip, pentru că nu înțelegeam de ce nu ne întrebaseră de bilete, de viață, de hramul purtat. Îmi răspunde zâmbind: „De unde să-l știi?”. Îmi înfig curiozitatea în ghemul episodului tocmai consumat: „Păi, și dacă te întreba cine ești tu, după ce i-ai spus că noi suntem cu tine?”. Primesc încă un surâs sezonat cu o explicație din acelea pe care doar el le putea da: „Să fie sănătos dacă nu m-a întrebat. Dacă mă întreba, îi spuneam cine sunt!”. Ceva mai dumirit îi calc pe urme, pe o potecă îngustă de lângă Ocnița. Pe la mijlocul ei era o baltă cu nămol. Nu știu cum se formase, dar n-apuc să-i spun să fie atent, pentru că locul e ca un patinoar, că Nani al meu alunecă și cade cu bermudele lui – culmea – albe drept în mijlocul bălții. Trecem peste exteriorizările verbale, pe care le generează un astfel de episod și, cu imprimeul de ocazie cu forme neregulate pe pantaloni, Nani o ia voinicește spre Brâncoveanu. Pe vremea aceea, zona lacurilor nu era încă amenajată, așa că accesul în cel mai sărat lac se făcea pe niște scări destul de șubrede, a căror parcurgere necesita oarece abilități de echilibrice și multă răbdare. Ne lăsăm cu toții pantalonii la soare, nădăjduind că, până la întoarcere, nămolul de pe bermudele lui Nani se va usca, făcându-le ceva mai ușoare. Coborâm spre lac (coborând totodată

și o garnitură de sfinți ori de câte ori se clătina câte o treaptă) și ne așezăm pe spate, pe luciul apei, ca pe niște șezlonguri nevăzute. După vreo jumătate de oră, când începe să ne piște pielea de la apa sărată, luăm în piept șirul de scări, de parcă urma să cucerim vreun vârf de munte greu de atins. Când ajungem la hainele lăsate pe iarbă, vedem că taman lângă bermudele innămolite ale lui Nani ședeau la soare, țepene, trei doamne date din cap până-n picioare cu nămol, de abia li se vedea albul ochilor. Nici una, nici două, Nani pune o față serioasă și cu o nervozitate (teatrală) de moment le interpelează: „Ce mi-ați făcut la pantaloni? Uitați, mi i-ați umplut de nămol, cum mă duc așa acasă?”. Duduile se uită nedumerite și se avântă în explicații, gata să se jure pe ce au mai scump că nu s-au atins de nădragii cu pricina. Ținându-i în mână și fluturându-i prin fața lor, Nani își continuă numărul: „Dumneavoastră sunteți pline de nămol, v-am găsit lângă pantaloni și ei sunt plini de nămol. E clar că de la dumneavoastră a căzut pe ei! Nu mă interesează, mie îmi spălați pantalonii!”. Doamnele continuă cu explicațiile, dar pe măsură ce el stăruie în a le acuza, ele parcă se înmoaie. Am sentimentul că și ele încep să creadă că au stropit din greșeală pantalonii. Dialogul alunecă pe un început de pantă a negocierii privind albirea bermudelor. Una dintre femei se oferă să meargă la dușuri și să spele pantalonii, subliniind, totuși, că nu e vina lor și că face această concesie doar pentru a încheia conflictul. Adevărul e că începuse să se uite lumea ca la urs (pe atunci urșii nu erau o prezență atât de obișnuită

precum azi). Considerând probabil că momentul umoristic trebuie încheiat, Nani le zâmbește și le spune că a fost o glumă, că nu au nicio vină, cerându-și scuze dacă le-a supărat. Femeile izbucnesc în râs, văzându-se limpede că li s-a luat o piatră de pe inimă. Plusează, enunțând chiar aprecieri la adresa glumei și oferindu-se să ne ajute la spălatul pantalonilor. Nani le spune că nu e nevoie și ne despărțim prieteni, fiecare tabără văzându-și de drum zâmbind.

Ăsta era Nani, glumea tăios, abrupt uneori, fără a fi grobian. Era unul dintre puținii oameni pe care nu te puteai supăra nici când te certa, te lua la mișto sau îți spunea ceva de dulce.

Rachiul de Păuca, centrala pe coceni, liurul și băieții valabili din Oltenia

Primim într-o zi la redacție o invitație la Păuca. Urma să se inaugureze ceva, nu mai știu exact ce, o bibliotecă, grădiniță, mă rog, era un eveniment local la care fuseseră poftite măriile județului, printre care și noi, cei din presă. Fiind vorba de satul său natal, îl invit pe Nani să ne însoțească, iar el se arată încântat de ideea revenirii în odaia în care văzuse lumina zilei. Plecăm din vreme, astfel încât să ajungem înaintea celorlalți, ca să putem schimba câteva vorbe cu primarul și să vedem și locul în care, în 2 decembrie 1945, Nani al nostru avea să apară în astă lume pe care a iubit-o și a afurisit-o deopotrivă, cu aceeași patimă. Toate bune și frumoase, ajungem, ne luăm notițe, Daniel face poze, oficialitățile cuvântează, e bifată inaugurarea și se trece la cel mai așteptat moment, masa întinsă la Căminul Cultural. Pe drum, știindu-l mai slobod la vorbă, îi spun lui Nani să instituie o autocenzură temporară, căci observasem mai multe figuri necunoscute